

kupujejo za visoke cene. On je že jako dobro prodal na Štajarsko več kot 15 bikov murbodenske pasme.

Gosp. Rohrmann, pristav kmetijske šole na Grmu, pravi, da je sedaj predlog gosp. barona Berga opravičen. Dosedaj pa skoraj ni bilo mogoče, nakupovati doma bikov, ker je bilo še malo čistokrvne živine. Ako bode kmetijska družba kupovala bike pri domačih kmetovalcih, bodo ljudje dobili veselje za vzgojo bikov ter ne bodo najboljših telet mesarjem prodajali.

Gosp. društveni tajnik Gustav Pirc obsoja muricodolsko pleme. Priporočal je pri glavnem odboru že večkrat, da bi mesto muricodolske pasme nakupovali murbodensko, pa so drugi odborniki bili le za muricodolsko pasmo. Ta pasma je le za one kraje, kjer imajo planinsko sladko krmo. Tudi z Belanskega nimamo več pričakovati posebno lepih bikov. Belanci so vse najboljše bike že poprodali. Saj tudi ni čuda. Za koliko tisoč guldinarjev je že naša družba nakupila bikov v Belanski dolini? Hrvatska vlada je najedenkrat kupila za 20.000 gld. belanskih bikov in bosenska vlada celo za 40.000 gld. Ker se ponujajo jako visoke cene, se ni čuditi, da je najboljše blago vse razprodano. Sicer je pa kmetijska družba tudi že v domači deželi od nekaterih posestnikov kupovala. Ne zadostuje pa, če je kak bik slučajno lepe vnanjosti. Treba se je ozirati na bika očeta in kravo, ako imata ta dva vse potrebne dobre lastnosti, bode še le bik zares dober. — Na to se je nasvet barona Berga sprejel.

O nasvetu, da bi se oddajali biki za tretjino ali četrtino cene, izjavi g. tajnik Gustav Pirc, da ni upati, da bi se to vpeljalo, ker ministerstvo je še le na večkratno prošnjo glavnega odbora dovolilo, da smejo oddajati biki za polovico cene in ne po dražbi, kakor poprej. Oddajanja za nižjo ceno pa ne bode nikakor dovolilo.

Podružnica hrenoviška, vipavska, logaška, šentjernejska in črnomaljska so prosile, da bi bilo premovanje goveje živine na sedeži teh podružnic. Gospod tajnik poroča, da je po predlogu hrenoviške podružnice že lani bilo odločeno, da bode premovanje na Razdrtem. Ker se lani to premovanje radi pičlih denarnih sredstev ni moglo vršiti, bode letos premovanje najprej na Razdrtem, potem pa še na dveh drugih zgoraj omenjenih podružničnih sedežih. Občni zbor je bil s tem poročilom zadovoljen.

Podružnica v Mošnjah stavi nasvet: Glavni odbor kmetijske družbe naj deluje na to, da bi ostale gorenjske planine tako nemotene za kmete, kakor so bile od nekaj. Gospod tajnik predlaga v imenu glavnega odbora to le resolucijo: Občni zbor kmetijske družbe prizna opravičenost zahteve mošenjske podružnice, kmetje naj si pa prizadevajo, da bodo svoje pravice v okviru postave, zlasti gozdne postave, izvrševali.

Podružnica na Vačah prosi, da bi kmetijska družba izposlovala polajšanje pri licencovanju bikov.

Podružnica novomeška predlaga, da bi se pri li-

cencovanju bikov ogledali tudi nedorasli biki, ki bodo pa tekom leta dorasli.

Ta predlog utemeljuje g. Rohrmann: Novi zakon o povzdigi reje goveje živine na Kranjskem z dne 11. avgusta 1890. nalaga kmetovalcem precej sitnostij. Živinorejec mora dati bika potrditi, spisavati mora spuščevalni zapisnik, župan z žandarji vred ga vedno nadzoruje. Živinorejci tožijo, da nimajo družega kakor sitnosti. Zlasti pa občutljivo zadene kmetovalca § 10., ki pravi: Kadar se snide komisija na prošnjo posameznih posestnikov izven določenega časa, plačati morajo sami dotične troške. In ti troški niso majhni. Kmetijska šola na Grmu, ki je pred nosom okrajnemu glavarstvu, je plačala za izvanredno licenciranje bika 6 gld. Posestnik Rupčvrha, ki je jedno uro od Novega Mesta oddaljen, je moral plačati 18 gld.

(Dalje sledi.)

Kmetijske raznoterosti.

Mlečne in kavine pege namažejo se z zmesjo rumenjaka in glicerina ter izperó v gorki vodi in se na nasprotni strani zlikajo ne baš s prevročim likalnikom. Za volneno in polvolneno blago rabi se zmes jednega dela glicerina, 7 delov vode in $\frac{1}{2}$ dela salmijaka. Pege se s tem namažejo in se čez dve uri potem še jedenkrat, in tako dvanajst ur zaporedoma, kadar se pege posuše. Potem se denejo mej čiste čunje in likalnikom zgladijo. Za svileno blago vzame se pa 5 delov glicerina, 5 delov vode in $\frac{1}{4}$ del salmijaka in potem tako ravna, kakor z volnenimi. Vendar se je treba poprej prepričati, če bi barva ne trpela. Lesk se zopet napravi, če blago s čopičem zmoči gumijevo vodo ali pa s pivom.

Snažnost ledenih omar. Na snažnost ledenih omar se marsikje jako malo gleda. Večkrat se ondi puste ostanki jedi ali pijač. Zaradi tega začne kmalu v taki omari smrdeti. Ostanki začno gniti. V omari namreč ni tako mrzlo, da bi stvari ne gnile. Led le gnitje nekoliko zadržuje. Če se v nesnažne ledene omare devajo jedi in pijače, se spridijo, dobe zoprni duh in postanejo tudi škodljive. Vsak teden naj se tako omaro dobro očedi, in razkuži, za to je pa najbolje, če jo namažemo z apnenim mlekom, ali z razstopljivo nadmanganskokislega kalija.

Poučni in zabavni del.

Potopisne črte.

Iz Ljubljane v Ljubljano.

Spisuje Jos. Levičnik.

(Dalje.)

Govorimo sedaj še enkrat nekoliko o Reki sami. Kakor v Zagrebu, so tudi v Reki nove ulice in stavbe posebne krasote, in človek se kar čudi, ogledovaje jih. Tudi tukaj se pri zidanju ni štedil denar, ali lastni, ali tuji, tega pa mi ne bomo presojevali. O Zagrebu vsaj sem čul, da se je delalo pri zidanju ondi mnogo na „puf“. Ogledovaje reške lepe nove stavbe prišlo mi je na misel, kako se je nekaj na Gorenjskem neki šaljivec izrazil o priliki, ko je bil pogorel neki trg, in so se vse nove stavbe po vladnem ukazu morale zidati in zoper ogenj varno pokriti, ne oziraje se na to, kje bodo dobili

ljudje potrebni denar. Djal je: „Če bodo danes ali jutri tudi katerega hišnega posestnika „skantirali“, trg bo pa ostal vendar le lep“. — Enako se sme tudi reči o Zagrebu in Reki.

O Reki, kar je je nove, se mora priznati, da je res lepa; kar pa je starega mesta, je pa tak, kakor so navadno druga primorska mesta. Ima namreč nekaj tako tesnih ulic, da komaj kedaj solnce popolnoma prisije v nje. Tudi v ta oddelek mesta sem bil prišel, ker sem želel obiskati in ogledati si ondi stoječo nekdanjo Jezuitsko, ssv. mučenikoma Vidu in Modestu posvečeno cerkev. Sozidala je to sprelepo in umetno izpeljano zgradbo imenovanim redovnikom l. 1638. Uršula pl. Thonhausen s pripomočjo cesarjev Ferdinanda II. in III. Oblike je popolnoma okrogle kakor rimski Pantheon, opasujejo jo pa enako zvezdnim žarkom v stene vravnane male kapelice. (Ogledovaje te cerkve me je tem bolj zanimalo, ker sem še kot otrok enkrat vidil v mojem rojstnem kraju neko staro stavbarsko knjigo, v kateri se je med drugim tudi nahajal načrt, po katerem je ta cerkev zidana.) Zidarske dekoracije cerkve dajo soditi, da so morali pri njenem gradnju sodelovati oo. jezuiti sami, katerim se mora priznati, — naj reče sedanji svet o njih, kar mu je drago, — da cerkva niso le znali lepih zidati, ampak jih tudi krasno olepšavati.

To se vidi pri vseh po imenovanih redovnikih sozidanih svetiščih. Posebna znamenitost omenjene cerkve je stari veliki lesni „Krucifix“, ki je v počeščenje postavljen na njenem velikem altari. O njem piše že Valvazor v svoji XII. knjigi, str. 100, pod naslovom: „Krvaveči Krucifix“ naslednje: V cerkvi oo. Jezuitov je videti lesen Krucifix, kateri je stal poprej pred cerkvijo sv. Vida, ki jo imajo omenjeni redovniki v lasti. Pred kakimi 300 leti (sedaj že pred 500 leti) je neki N. Lončarič, ki je bil ves svoj denar zaigral s kartami, šel mimo križa na svoj dom med strahovitim rotnjem in bogokletjem, in jel podobo Križanega tudi kamenjati. En kamen zadel je kip na prsi, na kar je pritekla živa kri iz rane, katere kapljice so pod čez vravnanim steklom še zdaj viditi. Kamen je podolgast, in se je o Valvazorjevem času še skrbno shranjeval. Zraven križa nahajal se je latinski napis: „Iz tega Krucifixa, v katerega je bil vržen kamen, pritekla je kri“. Dogodba je mej ljudstvom še vedno znana, in zoper pričakovanje najdel sem pred velikim altarjem prav veliko klečečih vernikov. Škoda, da je lepa stavba glede snage viditi nekako zanemarjena. Poleg svetišča stoječi nekdanji samostan je sedaj menda vojaška bolnišnica.

Čas mi je bil potekel, da se bi bil zamogel zanimati še za kake druge reške posebnosti. Sploh mi je bil tudi res prekratko odmerjen. Opoldan sem bil na domu sojih gg. znancev prav gostoljubno postrežen. (Bil je petek, in v krčmi bi bil komaj dobil kaj postnega jedila, kar je po Hrvatskem itak že precej močno razširjeno. Saj že zdavnej velja pregovor, da je ondi „majhen Bog.“) — Popoldan je bilo en čas vkljub srede oktobra tako vroče,

da ni bilo iti izpod strehe. Nisem bil tudi še trden v sklepu, ali naj bi proti domu grede še obiskal in si ogledal slovečo Opatijo, ali pa naj bi ostal do odhoda vlakovega še v mestu, in poiskal še drugega gospoda, s katerim sem bil znan dozdej le po pismih, rad pa ga bil spoznal po lici. Sklenil sem se bil za poslednje, in tudi storil popolnoma prav. Zakaj to, naj koj sledi.

Omenjeni gospod je bil umirovljeni dvorni svetnik J. K. Njegovi pokojni oče je bil moj rojak, in celo hišni sosed mojega sedajnega domovja. Kot mali deček šel se je učit v Reko trgovstva, postal z leti imoviti trgovec in posestnik, ravno imenovani gosp. sin pa je kot uradnik v kralj. hrvatski deželni službi vrlo deloval, sijajno napredoval in pospel se do dostojanstva dvornega svetnika. Golo naključje nanese je bilo, da sem prišel s tem gosp. že poprej v pismo dotiko in v znanje po imenih. Želel sem se mu, ker sem imel ravno ugodno priliko, predstaviti tudi še osebno. Bil je star že okoli 80 let, živel mu je tudi še sestra, ki je bila še nekoliko starejša od njega. Oba sta me zoper pričakovanje posebno prijazno sprejela, močno se zanimala za razmere nekaterih svojih oddaljenih sorodnikov in sploh za razmere rojstnega kraja njunega pokojnega gospoda očeta. (Žal, da o uri, ko pišem pričujoče vrstice, počivata že oba v grobu.) Nočem sicer spravljati lastne hvale v javnost, a toliko pa vendar smem reči, da morebiti je ravno mojemu tedanjemu osebnemu poklonu pripisati, da sta se pozneje, ker sta bila oba zelo imovita, ubožnega zavoda mojega rojstnega kraja spominjala tako bogato, kakor pred, in tudi za njima dozdej še nihče enako ne. Bog naj, jima poplača to v večnosti s rajskim blagrom!

Skončevaje ta moj obisk treba se mi je bilo zdajci pripravljati na odhod, ker vlak je odhajal med 4. in 5. popoldansko uro. Dobro, da od kraja, kjer sem imel shranjeno svojo prtljago, ni bilo daleč do kolodvora, in kmalu nastopil sem zadnji oddelek mojega 6 dnevnega popotovanja.

XI. iz Reke v Ljubljano.

Vožnja od Reke proti postaji Matulje-Opatija je jako prijetna. K desni se je svet sicer kmalu pričel vzdigovati v gričevje, k levi pa je bil razgled na Kvarnerski zaliv in na kraje to-in onostran njegovega obrežja res sprelep. Zlasti migljanje mirnih morskih valčkov, zlatenih od žarkov zatonu se približajočega solnca, bilo je nedopovedljivo krasno, res prava rajska lepota. Ker je železnična proga ves čas nekoliko kvišku napeta, hlapec tudi prenašlo ne vozi, in si toraj človek lahko okolico nekoliko bolj natančno ogleduje. To, se ve, sem delal tudi jaz, in napajal si duha s slastjo in užitkom prijetnosti, katere ponuja popotniku bivanje v teh lepih pomorskih okolicah. Le škoda, da smo prekmalu dospeli na postajo: „Matulje-Opatija!“ (Dalje sledi.)